

ÍSA-UPANISAD (15-18 = Brihadáranjaka-upanisad V 15.)

OM

*Teljes az Ott, és teljes ez Itt.
Teljesből teljes felemelkedik.
Teljes a teljesből elszakad.
Teljesen mégis megmarad.*

Béke! Béke! Béke!

1. Az Úr ruháját hordja minden, mi sereglük itt a Földön,
Azzal élj, mit rád hagyott, másnak java ne gyötörjön.
2. Száz évet élhetsz nyugodtan, ha így teszed meg dolgodat,
Másik választásod nincsen, a sors reád így nem tapad.
3. Az ördögök világait vakság és sötétség fedi,
Elhullva ide kerülnek önnön lelkük gyilkosai.
4. A mozdulatlan Egy az észet meghaladja,
az istenek sem tudják utolérni őt,
csendben állva ér utol minden futót,
Mátarisvan a vizet őbenne tartja.
5. Ő mozdulva mozdulatlan, távolban van Ő és közelben,
Ő mindenben benne rejlik, kívül van mégis mindenben.
6. Ki az összes létezőket önnön lelkében szemléli,
minden lényben a Lelket látva többé nincs oka félni.
7. Mert ki minden létezőben önnön lelkére rátalál,
Az Egységet ismerőhöz hogy érhetne fel gond, homály?
8. Ő körbe kiterjed testetlen, tiszta,
világos, sebzetlen, bűn sosem éri.
Látó bölcs, magától való mindenható,
a dolgok rendjét örökre kiszabta.
9. Vakságba, sötétségbe buknak a nemtudásnak hódolók
de ennél is nagyobb sötétbe a tudást csak kóstolók.
10. Mondták: máshová visz a tudás, máshová a nemtudás.
Ezt hallottuk az ősoktól, így maradt ránk a tanítás.
11. Ki tudás és nemtudás kettősségét egyaránt tudó,
az nemtudón halált legyűző, tudón örökkévaló.
12. Vakságba, sötétségbe buknak a nemlétnek hódolók,
de ennél is nagyobb sötétbe a létet csak kóstolók.
13. Mondták: máshová vezet a lét, és a nemlét megint más.
Ezt hallottuk az ősoktól, így maradt ránk a tanítás.

14. Aki a lét és nemlét kettősségét egyaránt tudó,
az nemlétezőn halált legyűrő, létezőn örökkévaló.

15. Aranykoronggal igazi arcod eltakarod,
tárd fel hát előttünk, ó Púsan!
Az igazak útján járóknak megmutasd!
Púsan, Ósbölcs, Jama,
Nap, Pradszápatinak fia!

16. Legszebb alakodban látlak meg én,
a Napban az Ember, az vagyok Én!
Sóhaj az örök szélbe szállj,
itteni test véges porba omolj!

OM

17. Emlékezz művem, emlékezz a tetre!
Emlékezz művem, emlékezz a tetre!

18. Tűz, segíts meg minket jó utakkal,
ösvények tudója, vigyél sikerre!
Téríts le a bűn ferde útjairól,
néked szentelődünk a legszebb szavakkal!

OM

*Teljes az Ott, és teljes ez Itt.
Teljesből teljes felemelkedik.
Teljes a teljestől elszakad.
Teljesen mégis megmarad.*

Béke! Béke! Béke!

BRIHADÁRANJAKA-UPANISAD I 4

1. Kezdetben a világ a Lélek volt egyedül, egy Ember alakjában. Az körültekintett, és önmagán kívül semmit sem látott. Akkor felkiáltott a kezdet kezdetén:

- Ez vagyok én!

Ebből lett az én szava. Ezért van úgy mind a mai napig, hogyha valakit megszólítanak, az így válaszol: Igen, én vagyok. És csak ezután mondja a többi nevét.

A Lelket azért hívják embernek (purusa), mert minden bűnt előre elégetett (púrva us). Bizony aki tudja ezt, az elégeti, aki elébe akar kerülni.

2. A Lélek félt. Ezért fél az, aki egyedül van. Azt gondolta:

Mitől is félek, ha rajtam kívül nincsen semmi más? Akkor elhagyta a félelem, hiszen mitől is félhetett volna?

Mert félni csak egy másiktól lehet.

3. Ám a Léleknek nem volt öröme. Ezért nincsen öröme annak, aki egyedül van. Akkor egy másikra vágyott. Akkora volt, mint egy férfi és egy nő, amikor ölelkeznek éppen. Kettévágta (apátajat) magát, ebből lett a férfi (pati) és a nő (patní). Ezért vagyunk önmagunkban csak felek, amint azt Jádnyavalkja magyarázta. Ezért az asszony tölti be az űrt. A Lélek szerelmeskedett a nővel, ebből lettek az emberek.

4. Ám az asszony így fondorkodott: Hogyan is szerelmeskedhet velem, amikor saját magából teremtett? Nohát, álruhát öltök!

A nő tehénévé változott, a férfi bikává, és szerelmeskedett vele. Ebből lettek a csordák. A nő kancává változott, a férfi csődörré, a nő samárkancává, a férfi samáracsődörré, és szerelmeskedett vele. Ebből lettek a hasítatlan patájúk. A nő kecskévé változott, a férfi bakká, a nő jerkévé változott, a férfi kossá, és szerelmeskedett vele. Ebből lettek a nyájak.

Így történt tehát, hogy a Lélek minden párosat megteremtett, a hangyáig egészen.

5. Akkor felismerte: A teremtés én magam vagyok, mert bizony én teremtettem ezt az egész világot!

Így lett a teremtés szava. Az ő teremtésének válik részesévé, ki tudja ezt.

6. Azután összedörzsölte a kezeit és belefúj, s mint az anyaölből, úgy csiholt tüzet a szájából és a kezeiből. Ezért nem szórós belül egyikük sem. Hiszen az anyaölből sincsen szőr legbelül.

És ha mondják is néha, hogy áldozzon az ember ennek vagy annak az istennek, hát tudni kell, hogy a Lélek teremtette a világot egyedül, mert egyedül ő az összes isten.

Férfimagból teremtett minden nedveset. A férfimag nedű. Mert mindez a világ ételből áll és ételevőből áll.

A nedű az étel, a tűz az étel evője.

Ez a teremtés nagyobb, mint a Brahmá teremtése. Azért nagyobb, mert ez a Lélek magánál hatalmasabb isteneket teremtett, halandóként halhatatlant teremtett. Az ő teremtésének válik részesévé, ki tudja ezt.

7. Akkor még megnyilvánulatlan volt ez a világ. Névben és alakban nyilvánult meg. Ezért mondják úgy, hogy az ilyen vagy olyan nevű dolognak ilyen vagy olyan alakja van. És névben és alakban nyilvánul meg mind a mai napig. Ezért mondjuk azt, hogy az ilyen vagy olyan nevű dolognak ilyen vagy olyan az alakja.

És a Lélek beleszállt ebbe, egészen körömhegyéig. Úgy rejlik ő, mint kés a tokban, tűz a tűzifában. Azért nem látni őt, mert szét van osztva. Lélegezve lélegzetnek hívják, szólva beszédnek, látva szemnek, hallva fülnek, értve értelemnek. De mindezek csak a következményei. Ha valaki csak az egyiknek vagy a másiknak szentelődik ezek közül, hát az nem bölcs, mert a Lélek csak részként lakozik az egyikben vagy a másikban. Ezért egyedül a Léleknek kell szentelődni, mert abban egyesülnek mindezek.

Ezért a Lélek a mindenség vadcsapása, mert a mindenséget megismerni egyedül rajta keresztül lehet. Ahogy csapását követve egy állatra rátalálhatunk, ugyanígy dicsőségre és tiszteletre lel, ki tudja ezt.

8. Ezért a Lélek kedvesebb fiúnál, kedvesebb vagyonnál, kedvesebb bármi másnál, mert ő a belső, ő a Lélek. Ha valaki úgy véli, hogy létezik olyasmi, ami kedvesebb a Léleknél, és egy másik ember azt mondja róla: Elveszíti ezt a kedveset! - hát annak igaza lesz, bizony.

Ezért egyedüli kedvesként a Léleknek kell szentelődni. Aki egyedüli kedvesként a Léleknek szentelődik, annak kedvесе nem múlik el.

9. Azt mondják, hogy az emberek a Brahman tudása révén a mindenséggé lehetnek. De miféle tudás révén vált a Brahman a mindenséggé?

10. Kezdetben a világ a Brahman volt egyedül. Csak magáról tudott. Azt tudta csak: A Brahman vagyok! A mindenséggé így változott. És amelyik isten felismerte ezt, az is a mindenséggé vált, éppen így a bölcsek, éppen így az emberek.

Ezt látta meg Vámadéva bölcs, amikor így kiáltott:

Manu voltam egykoron, a Nap voltam egykoron!

Ma is így van ez. Ha valaki felismeri: A Brahman vagyok! - az a mindenséggé válik, és még az istenek sem tudják meggátolni ebben. Mert ő a Lelke azoknak.

Ám aki más istent imád, és azt mondja: Más ő és más vagyok én - az nem bölcs, hanem az istenek házi barma. Ahogy a házi barmok az emberek használatára vannak, ugyanígy az istenek használatára vannak az egyes emberek. Milyen nagy kár az, ha akár csak egyetlen barom is elvész, hát még ha több! Ezért nem tetszik az isteneknek, ha az emberek megismerik ezt a tant.

11. Kezdetben a világ a Brahman volt egyedül. Mivel egyedül volt, még nem bontakozott ki. Akkor megteremtette saját magán túl a nemesen megalkotott harcosi rendet, és a fejedelmeket az istenek körében: Indrát, Varunát, Szómát, Rudrát, Pardzsanját, Jamát és Ísánát.

Ezért nincsen a harcosi rendnél magasabb. Ezért hódolja királyszentelésnél a pap alattvalóként a harcost. Tartozik eme tisztelettel a harcosi rendnek. De a Brahman egyben méhe is a harcosi rendnek. Ezért, bár a királyé a legfőbb hatalom, végül ő is a Brahman méhében kap menedéket. Az anyaölet támadja az, aki megsért egy papot. Annál nagyobb a bűn, minél nemesebbet ér a sérelem.

12. Még nem bontakozott ki teljesen. Akkor megteremtette a polgári rendet és a csoportos isteneket: a Vaszukat, a Rudrákat, az Áditjákat, a Marutokat és az összes isteneket.

13. Még nem bontakozott ki teljesen. Akkor megteremtette a szolgálakat és Púsant. Mert Púsan a föld, Púsan táplál (pusjati) mindent, ami csak létezik.

14. Még nem bontakozott ki teljesen. Akkor megteremtette saját magán túl a nemesen alkotott törvényt. A törvény úr az úr fölött, a törvéynél nincsen magasabb. Ezért a gyenge királyként bízhat a törvényben az erőssel szemben is. Mert a törvény az igazság. Ezért mondják azt, hogy valaki helyesen szól, ha igazat szól, illetve igazat szól, ha helyesen szól, mert a helyes és az igaz egy és ugyanaz.

15. A Brahman a papi, harcosi, polgári és paraszti rend. A Brahman a Tűz képében volt az istenek között, és pappá lett az emberek között. Égi harcosból lett földi harcos, polgárból polgár, szolgálból szolga. Azért szeretne az ember tűz által szállni az istenek közé és papnak születni az emberek közé, mert ebben a két formában nyilvánult meg a Brahman közvetlenül.

Ezért ha az ember úgy távozik a világból, hogy nem látta meg saját világát, akkor az nem is segít neki. Éppen úgy, mint ahogyan az a tudás sem, amit nem tanult meg, vagy az a tett sem, amit nem tett meg. És ha valaki eme tudás nélkül cselekedett nagy jót, hát elfogy annak jutalma. Ezért egyedül a Lélek világának kell szentelődni. Aki a Lélek világának szentelődik, annak nem fogynak el tettei, hanem a Lélek megteszi neki, amit kíván.

16. Ez a Lélek minden lény világa egyben. Ha áldoz vagy pappal áldoztat az ember, akkor az istenek világa, ha az írást idézi, akkor a bölcseké, ha halottaknak mutat be áldozatot, vagy utódokért könyörög, akkor az ősöké, ha az embereknek nyújt szállást, akkor az embereké, ha fűvet és vizet keres a nyájaknak, akkor a nyájaké, és amikor egy háznál a madarak és a mező állatai, a hangyáig egészen, táplálékra találnak, az ő világuk akkor.

Ahogy saját világának kíván boldogulást, úgy kíván annak boldogulást minden lény, ki tudja ezt. Ez bizony ismert, kikutatták.

17. Kezdetben a világ a Lélek volt egyes-egyedül. Arra vágyott: Bárcsak lenne asszonyom! Bárcsak szaporodnék azután tovább! Bárcsak lenne birtokom! Bárcsak tetteket vinnék véghez azután!

Mert erre terjed ki a vágy, és ennél többet nem is lehet kívánni.

Ezért van az, hogy ma is erre vágyik, aki egyedül van: Bárcsak lenne asszonyom! Bárcsak szaporodnék azután tovább! Bárcsak lenne birtokom! Bárcsak tetteket vinnék véghez azután! És amíg ezekből egy picit is beteljesületlen, addig az ember tökéletlennek érzi magát.

Tökéletessége pedig ebből áll: az ész a lelke, a szó az asszonya, a lélegzet az utóda, a szem az emberi birtoka, mert szemmel méri fel azt, a fül az isteni birtoka, mert füllel hallja meg azt, a test a tette, mert testével cselekszik.

Ötrétű tehát az áldozat, ötrétű az áldozati állat, ötrétű az ember, ötrétű minden, mi létezik.

Mindent elnyer, ki tudja ezt.

BRIHADÁRANJAKA II 4

1. Így szólt egyszer Jádnyavalkja:

- Maitréjí, elhagyom otthonomat, így hát mindent elosztok közted és Kátjjaní között.

2. Maitréjí így válaszolt:

- Uram, még ha a világ minden gazdagsága enyém lenne is, halhatatlanná lennék-e akkor?

- Nem. Úgy élnél, mint a gazdagok, de a vagyon halhatatlansággal nem kecsegtet.

3. - Mit kezdjek azzal, mi nem tesz halhatatlanná? Uram, amit tudsz, azt add nekem!

4. Jádnyavalkja így válaszolt:

- Kedves vagy nekünk és kedveset beszélsz. Jöjj, ülj ide, elmagyarázom. De jól védj eszedbe, amit mondom neked!

5. Majd így folytatta:

- Bizony nem a férj kedvéért kedves a férj, hanem a Lélek kedvéért kedves a férj. Nem a feleség kedvéért kedves a feleség, hanem a Lélek kedvéért kedves a feleség. Nem a fiak kedvéért kedvesek a fiak, hanem a Lélek kedvéért kedvesek a fiak. Nem a vagyon kedvéért kedves a vagyon, hanem a Lélek kedvéért kedves a vagyon. Nem a papság kedvéért kedves a papság, hanem a Lélek kedvéért kedves a papság. Nem a harcosi rang kedvéért kedves a harcosi rang, hanem a Lélek kedvéért kedves a harcosi rang. Nem a világok kedvéért kedvesek a világok, hanem a Lélek kedvéért kedvesek a világok. Nem az istenek kedvéért kedvesek az istenek, hanem a Lélek kedvéért kedvesek az istenek. Nem a lények kedvéért kedvesek a lények, hanem a Lélek kedvéért kedvesek a lények. Nem a mindenség kedvéért kedves a mindenség, hanem a Lélek kedvéért kedves a mindenség.

Maitréjé, bizony a Lelket kell látni, azt kell hallani, azt kell megérteni, abban kell elmélyedni. És aki látta, hallotta, megértette ezt a Lelket és elmélyült benne, az tudja ezt az egész világot.

6. Ki a papságot a Lelken kívül tudja, a papságot elveszíti az. Ki a harcosi rangot a Lelken kívül tudja, a harcosi rangot elveszíti az. Ki a világokat a Lelken kívül tudja, a világokat elveszíti az. Ki az isteneket a Lelken kívül tudja, az isteneket elveszíti az. Ki a lényeket a Lelken kívül tudja, a lényeket elveszíti az. Ki a mindenséget a Lelken kívül tudja, a mindenséget elveszíti az. A papság, a harcosi rang, a világok, az istenek, a lények, a mindenség nem más, mint ez a Lélek.

7. Olyan ez, mint amikor a dobot megverik. A hangot kint megfogni nem lehet, de a dobot vagy a dobost megragadva megragadták a hangot is.

8. Olyan ez, mint amikor kagylókürt rikolt. A hangot kint megfogni nem lehet, de a kürtöt vagy a kürtöst megragadva megragadták a hangot is.

9. Olyan ez, mint amikor a lantot pengetik. A hangot kint megfogni nem lehet, de a lantot vagy a lantost megragadva megragadták a hangot is.

10. Olyan ez, mint amikor nedves fát tesznek a tűzre, abból füstfelhők szállnak mindenfelé. Bizony így fújta ki ez a nagy lény a Himnuszok Tudását, a Varázsigék Tudását, a Dalok Tudását, a Tűzlapok és az Angiraszok Tudását, a regéket, a mítoszokat, a tudományokat, a titkos tanításokat, a verseket, a szövétnekeket, a párbeszédet és a magyarázatokat.

Mindezt ő fújta ki.

11. Ahogyan minden vizek az óceánba szaladnak, úgy szalad össze benne bőrként minden tapintás, úgy szalad össze benne nyelvként minden íz, úgy szalad össze benne orrként minden szag, úgy szalad össze benne szemként minden kép, úgy szalad össze benne fülként minden hang, úgy szalad össze benne észként minden gondolat, úgy szalad össze benne szívként minden emlékezés, úgy szalad össze benne kézként minden tett, úgy szalad össze benne ágyékként minden kék, úgy szalad össze benne végbélként minden ürítés, úgy szalad össze benne lábként minden mozgás, úgy szalad össze benne szóként minden tudás.

12. Olyan ez, mint a vízbe vetett só. Feloldódik, kivenni többé nem lehet, de merítés bárhonnán is, sós az mindenütt. E tisztán megismerő lény nagy, végtelen, parttalan. Felemelkedik a létezők köréből, majd beléjük száll megint. De nincsen tudat a halál után, bizony azt mondom én.

13. Így szólt Maitréj:

- Uram, összezavartál azzal, hogy nincsen tudat a halál után!

14. Jádnyavalkja így válaszolt:

- Amit én mondok, az nem zavar össze, az elég, hogy megértsd. Mert ahol kettősség van, ott láthatja az egyik a másikat, ott szagolhatja az egyik a másikat, ott hallhatja az egyik a másikat, ott szólíthatja az egyik a másikat, ott észreveheti az egyik a másikat, ott ismerheti az egyik a másikat. De ha egyetlen Lélekké vált minden, hogyan is láthatna az valamit, hogyan is szagolhatna az valamit, hogyan is hallhatna az valamit, hogyan is szólhatna az valamit, hogyan is vehetne észre az valamit, hogyan is ismerhetne az valamit? Hogyan is ismerhetné meg azt, amivel mindent megismert, hogyan is ismerhetné meg a megismerőt?

KÉNA (TALAVAKÁRA)-UPANISAD

I.

1. Ki röpteti, küldi az eszméletet?
Ki feszíti bentről a lélekzetet?
Szavunk a szólásra kicsoda küldi?
Mely isten nyitja a szemet és fület?

2. Hallásnak hallását, észnek eszét,
szónak szavát, lélekzet lélekzetét,
látás látását a bölcs elereszti,
és örök lesz, amint bevégzi életét.

3. Szem nem látja, szó nem mondja, ész sem tudja kiötleni,
ismeretlen marad, nem tudjuk, hogyan fogják tanítani.

4. Ami szóval nem mondható, ami a szót is kimondja,
tudd, ez a Brahman, és nem a népek imádottja.

5. Amit az ész ki nem gondol, mi az ész is kigondolja,
tudd, ez a Brahman, és nem a népek imádottja.

6. Ami szemmel nem látható, mi a szemet is meglátja,
tudd, ez a Brahman, és nem a népek imádottja.

7. Ami füllel nem hallható, mi a fület is meghallja,
tudd, ez a Brahman, és nem a népek imádottja.

8. Mít a légzés be nem szívhat, mi a légzést is mozgatja,
tudd, ez a Brahman, és nem a népek imádottja.

II.

1. Ha azt hiszed, hogy a Brahmant jól tudod, úgy csalódní fogsz, hiszen csak töredékét ismerheted annak, mi őbelőle benned és az istenek körében testet ölt. Úgy vélem, meg kell vizsgálnod tudásodat.
2. Nem hiszem, hogy jól tudom,
és nem vélem tudni, mit nem tudok.
Őt tudom, ha ezt tudom,
és nem őt tudom, ha mást tudok.
3. A nem ismerő ismeri őt, az ismerő nem tudja meg.
Ismerőké a nemtudás, nemtudóké az ismeret.
4. Ha benned felébre, elvezet az örökléthez,
hogy ő a Lélek, ez erőt ad, tudása meg örökké tesz.
5. Ki őt felleli, az lesz igazságban,
ki nem tudja meg, az nagyot veszít.
Őt látja a bölcs minden létezőben,
és örök lesz élete majd a halálban.

III.

1. Történt, hogy a Brahman győzelemre segítette az isteneket. Az istenek azonban büszkélkedtek a Brahman győzelme felett, mert úgy vélték:
- Miénk a győzelem! Miénk a dicsőség!
2. Észrevette ezt a Brahman, és megjelent előttük. Ők pedig nem ismerték fel, és azt kérdezték:
- Miféle csoda ez?
2. Így szóltak a tűzhöz:
- Tudd meg Lények tudója, hogy miféle csoda ez!
- Jól van.
4. Odaszáguldott a Tűz, a Brahman pedig azt kérdezte tőle:
- Hát te meg ki vagy?
5. - A Tűz vagyok én, a Lények Tudója.
- Miben áll az erőd?
- Fel tudok perzselni mindent, mi csak létezik a Földön.
6. Akkor a Brahman egy fűszálat tett elé, hogy perzselje fel azt. A tűz nekiesett teljes erőből, de felperzselni nem tudta. Visszatért, és így szólt:
- Fel nem foghatom, miféle csoda ez!
7. Szóltak ekkor a Szélnek:
- Tudd meg Szél, hogy miféle csoda ez!
- Jól van.
8. Odaszáguldott a Szél, a Brahman pedig azt kérdezte tőle:
- Hát te meg ki vagy?

- A Szél vagyok én, Mátarisvan vagyok én.

9. - Miben áll az erőd?

- El tudok söpörni mindent, mi csak létezik a Földön.

10. Akkor a Brahman egy fűszálat tett elé, hogy söpörje el azt. A Szél nekiesett teljes erőből, de elsöpörni nem tudta. Visszatért, és így szólt:

- Fel nem foghatom, miféle csoda ez!

11. Szóltak akkor Indránaknak:

- Tudd meg Magasztos, hogy miféle csoda ez!

- Jól van.

Odaszánguldott Indra, de a Brahman elrejtőzött előle.

12. Helyén egy gyönyörű leányt talált, Lenvirágot, a Hóborította leányát. Megkérdezte tőle:

- Miféle csoda ez?

IV

1. - Ez a Brahman. Ti a Brahman győzelmén büszkélkedtetek. Akkor a Indra megtudta végül, hogy az a Brahman volt.

2. Ezért e három, a Tűz, a Szél és Indra több, mint a többi isten, mert ők érintették közvetlenül a Brahmant, ők ismerték meg először Őt.

3. Ezért Indra több, mint a többi isten, mert ő érintette közvetlenül a Brahmant, ő ismerte meg először Őt.

4. Róla mondja a tanítás: Az istenek terén akkor jelenik meg, mikor villámlik hirtelen, az ember becsukja a szemét, és azt kiáltja: Ah! Ő ez a felkiáltás.

5. A Lélek terén pedig akkor jelenik meg, mikor az embernek valami hirtelen eszébe villan, és visszaemlékszik egy pillanat alatt.

6. Úgy is hívják: vágyni rá. E vágyni rá alakban kell néki szentelődni. Arra vágynak mind a lények, ki tudja ezt.

7. Azt kérted, hogy mondjam el a titkos tanítást. Elmondtam hát a titkos tanítást, a Brahman titkos tanát.

8. Alapja lemondás, önuralom és tettek, tagjai a tudások, otthona az igazság.

9. Elveti a rosszat, és a győzhetetlen égi világban veti meg lábát, ott veti meg lábát, ki tudja ezt, ki tudja ezt.

KÁTHAKA UPANISAD

AZ IFJÚ A HALÁL ORSZÁGÁBAN

(Részletek)

1

Egykor Vádzsasravasza teljes vagyonát ajándékozta áldozat díjával. Volt egy fia, Nacsikétasz; bár még fiatal volt, áhítat töltötte be, mikor látta, hogy az áldozat fizetségül adott teheneket elhajtják. Így eszmélkedett:

"Legeltek, vedeltek bőven, tejük kifejve, nincs eszük,
a másvilágon vigasz nincs, s az áldozó is abba tér."

Atyját megszólította:

"Atyám, engem kinek adsz?"

Másodszor is, harmadszor is kérdezte, mire atyja:

"A Halálnak adlak."

"Soknál előbb kell indulnom, sokasággal együtt megyek,
A Halálnak mi szándéka, amit ma művel énvelem?"

"Nézz vissza: mint a rég-holtak, éppoly múltók a máiak,
minden halandó, mint a mag, megérik s újjá születik."

"Tűzlángként ront a hajlékba, tisztelt vendégül, a brahman,
hevét fékezni szükséges, tehát hozz lábvizet, Halál!

Remény, siker, vágy, szerelem, barátság,
áldozás díja s a vagyon s a gyermek:
mind elveszíti ama tiszteletlen,
ki házában egy brahmant étlenül hágy."

"Mert három éjet töltöttél karomban,
élelem nélkül, szeretetreméltó:
hódolat néked, és nékem bocsánat!
Válassz három kegyet, ez a viszonzás."

"Legyen lelkében kegyes és megértő
atyám irántam, távozzék haragja,
ha visszaengedsz, Halál, a honomba:
a három kegy közül ez legyen első."

"Mint hajdan, szeretettel lesz irántad
atyád, kit átkától megszabadítok,
meglásd, nyugodtan pihen éjjelente,
látva téged haláltól mentesítve."

"A mennyben nincsen félelem, szorongás,
mivel te sem vagy, aggságtól se félnek,
megmentve éhségtől és szomjúságtól,
búbánat nélkül örülnek a mennyben.

Az égbe vivő áldozati lángot
te ismered, Halál; nékem nevezd meg.
A menny világa csupa halhatatlan.
Második kegyként ez egy óhajom van."

"Megnevezem néked (halld s jól figyelmezz)
az égbe vivő lángot, Nacsikétasz.
Az öröklét meghódítása titkát
s az otlét rejtelmét tudd meg, ha vágyod."

S a világ-kezdet tüzeit elbeszélte:
mily tűzhely kell hozzá, mekkora oltár.
Megismételte szavait az ifjú,
s a halál folytatta elégedetten:

"Íme tiéd az égbe juttató tűz,
melyet második kegyként emlegettél,
e tüzet rólad fogják elnevezni.
Most kérj harmadik kegyet, Nacsikétasz."

"Kétséges, mi lesz, ha elhunyt az ember.
Van - mondja némelyik; nincs - mondja másik.
Ezt tudni vágyom tanításod útján,
ez harmadik kérésem, az utolsó."

"Még az istenek is töprengtek erről,
súlyos törvény ez, kibogozhatatlan;
más ajándékot kérj, ó Nacsikétasz,
a mély titok nyitját tőlem ne kérdezd."

"Ha az istenek is töprengtek erről,
s mondod, Halál, hogy kibogozhatatlan:
nincs hozzád mérhető, ki elbeszélne,
nincs más ajándék, mi vele fölérne."

"Százig élő fiakat s unokákat,
sok elefántot, lovat s aranyat kérj,
hatalmas birtokot kívánj magadnak,
és annyi őszt, amennyit élni óhajtsz.

Ezt harmadik kegyül ha elfogadnád,
kérj mérhetetlen kincset, hosszú életet,
légy hatalmas a földön, Nacsikétasz,
mert minden vágyad betelik kegyemből.

Hány nehezen elérhető kívánság
a halandók világában! s tiéd lesz.
Nézd a szép lányokat, lanttal, szekéren,
amilyenekhez nem jutnak halandók.

Ajándékaim ezrével övezd körül a testedet,
épp csak a meghalásról ne faggass engem, Nacsikétasz."

"Halandó voltunk, ó Halál, holnapra
minden érzékünk élet eltompítja.
Az élet olyan kevés mindenestől,
s elrablod a kocsit, a dalt, a táncot.

A vagyontól nem vidul föl az ember.
Kapunk-e kincset, gyönyört, látva téged?
Ameddig néked tetszik, addig élünk.
Nem kell! Az említett kegyet kívánom.

A halhatatlanok nem-vénülését
és önnön aggulását és halálát
aki felfogja: nincs öröm annak;
mit ér, ha nem örök, a hosszú élet?

Amiről gondolkoznak s mit se tudnak,
a végső távozás után mi léssen?
Ezt mondd el, ó Halál, mást nem kívánok,
földi javakat nem kér Nacsikétasz."

2

"Más a jóság és más a gyönyörűség:
e kétféle cél köti le az embert.
Aki a jobbat választja, szerencsés;
aki a kéjt kívánja, célt nem érhet.

Az emberhez jó a gyönyör s a jóság.
Különbséget tesz az okos közöttük:
a jót akarja és nem a kelendőt,
amíg a balga kellemeset áhít.

Te az édest, a csábítót, a cifrát
bölcs észszel megvetted, Nacsikétasz.
A birtoklás nyűgébe sosem estél,
míg belébotlik számtalan halandó.

Szembenáll egymással és kétfelé tér
a tudatlanság és tudás örökkön.
Tudásra szomjas, okos Nacsikétasz,
a sokféle csábítás nem zavart meg.

A tudatlanság mélyén tekeregve
tudósnak vélik magukat a balgák,
erre-arra futkosva tévelyegnek,
vakok, kiket világtalan irányít.

A bolond nem érzi mulandóságát,
vagyona káprázata elvakítja.
Ez a világ van, más nincs! - rám nem eszmél,
újra meg újra hatalmamba hullik.

Múlásukat hallani sem kívánják,
s ha mégis hallják, sosem ismerik fel.
Csoda ha említik, bölcs aki érti,
csoda ha őrzi, kit bölcs oktatott rá.

Ha beszél róla egy méltatlan ember,
titok marad s a töprengés hiába;
ha nem szól róla más: nincs út feléje;
túl-finom ez minden bölcselkedésnek.

Gondolkodásnak nem nyílik ez eszme,
csak ha feltárja más, az nyitja néked.
Elnyerted, mert igazságot kerestél.
Új kérdezőkre várunk, Nacsikétasz.

Bajosan látható, mélységbe rejtett,
barlangba zárkózó, ősi tudás ez:
istenné válhatsz bölcs önuralommal,
minden bánatot s örömet lerázva.

Ha ezt szívébe zárja a halandó,
törvényt áttörve jut a nagy titokhoz,
boldog lesz, mert ily kincse boldogító:
Nacsikétasz a helyét megtalálta.

Törvényszegésen s törvényen, tetteken és nem-tetteken,
a múlton és jövődön túl, ember, mit látsz? nevezd nevén!

Azt a helyet, mit minden Véda hirdet,
amerre minden vezeklés irányul,
melyet áhítva brahmanok tanulnak,
egy szóval tudom megnevezni néked:
ÓM

Mert ez a szó maga Brahmá, a legszentebb szó mind között,
s a legszentebb szót ismerve, ki mit kíván, övé leszen.

Ez a legbiztosabb támasz, a legfőbb támasz mind fölött,
aki megőrzi, megtartja: Brahmá egében boldogul.

Ismerője nem születik, nem is hal,
nem származik sehonnan, el se múlik,
ős, születetlen, állandó öröklét,
nem pusztul s testtel, a pusztulóval.

Gyilkos úgy véli, hogy gyilkolt; a megölt azt gondolja, holt;
a valóságot nem tudják, mert az nem öl s nem hal soha.

Kisebb a kicsinél, nagyobb a nagynál,
az élők bensejében rejtekezve.
Nincs gondja, ki az Alkotó kegyéből
látja a Lényeg fenséges csodáját.

Ülve a messzeségben jár, fekve eljut mindenhova,
örök tevékeny istenség, rajtam kívül ki ösmeri?

A testekben test-nélküli, változóknban nem-változó,
s a jelenlétet ismerve, a bölcs nem érez bánatot.

A Lényeg föl nem fogható szavakból,
sem értelemmel, sem sok tanulással.
Kit ő választ ki, az a fölfogója,
előtte a Lényeg magát kitárja.

Gonoszság, nyugtalan lélek, kevélység, áhítat-hiány,
se pusztá értelem nem jut a sosem-sejtett Lényegig.

4

A test nyílásait az ős Teremtő
kifelé fúrta, hát mind kifelé néz;
de volt olyan bölcs, ki befele fordult,
az öröklétet odabenn keresve.

Külső örömet hajszolnak a balgák
s a halál feszes pányvájába buknak.
A bölcsök tudják, hol a halhatatlan
és nem keresnek szilárdat a lápon.

Alakot, érintést, hangot, valahány ízt és illatot
őáltala ösmérünk föl, rajta kívül mi volna más?
Igen, ez az!

Álmot és ébrenlétet megkülönböztetjük vele;
a Lényeg a bölcs érti, s nem bánkódik többé soha.

Tiszta mézsként eszik mindent e Lényeg, az ő lelke is,
ura múltnak s jövőnek, ezért nem retteg semmitől.
Igen, ez az!

A hőnél előbb született, víznél előbb keletkezett,
a dolgok mélyén rejtőzik, a lényekhez formákat ölt.
Igen, ez az!

Tűzifában rejő, élőt vezérlő,
mint méhben magzat megbúvó, a Lényeg,
a korán kelők által reggelente
áldozással magasztalt tűz a Lényeg.
Igen, ez az!

Homály, honnét a Nap felkél és ahová lenyugoszik,
az istenek mind rajt állnak, senki se léphet rajta túl.
Igen, ez az!

Ami itt van, az van ott is; ami ott van, az itten is;
halálból kerül halálba, ki itt különbséget gyanít.

Hüvelyknyi nagyságú Lélek a Lényeg közepén lakik,
ura múltnak s jövődönnek, ugyanaz ma, mint holnap is.
Igen, ez az!

Ahogy a hegyi bő zápor vize a lejtőkön rohan,
fut a tünemények után, aki különböztetni vél.

A tiszta vízbe tiszta víz, ha öntik, ugyanaz marad,
éppilyen a bölcsnek lelke, ki az igazat ismeri.

5

Aki a nem-születőnek, nem-tévedő elméjűnek
tizenegy kapujú várán úrrá lesz: boldog és szabad.

Úszó hattyú és égen lebegő Nap:
oltáron áldozó, s vendég, betérő:
benn él az emberben s a levegőben,
születik vízből, tehénből, hegyekből.

A lehet kileheltetve, s beszíva a lélegzetet,
középen törpeként ő ül, minden isten őt tiszteli.

Ha ez, mely az élő testben tartózkodik, megszabadul
s távozik az élő testből: vajon utána mi marad?
Igen, ez az!

Nem a lehelés-lélegzés, mi a halandót élteti:
mi a lélegzést indítja, ad mindnyájának életet.

Imé előtted feltárom brahmant, az örök titkosat,
s azt is, mi lesz a Lényegből, ha megérkezik a halál.

Anyaméhbe jut száz meg száz, hogy újra testet öltsenek,
mások fádba költözködnek, tetteik s eszméik szerint.

Szünetlen, gondosan virraszt a lélek alvás közben is
s a vágyakat s az álmokat alakokba öltözteti.

Ő a legtisztább, ő Brahmá, halhatatlannak mondható,
minden teremtményt ő tart fenn, rajta nem léphet senki túl.
Igen, ez az!

Miként a tűz egy, mégis a világot
áthatva hasonul az egy alakhoz:
minden lény belső lényege egyetlen,
minden alakban kívüle maradva.

Miként a szél egy, mégis a világot
áthatva hasonul az egy alakhoz:
minden lény benső lényege egyetlen,
minden alakban kívüle maradva.

Mint a Nap, szeme az egész világnak,
s nem hágy rajt foltot külső szem hibája:
minden lény benső lényege egyetlen,
nem szennyezi külvilág szenvedése.

Minden lény benső lényege: az egy Úr,
ki egyetlen formáját sokszorozza.
A bölcsek ráismernek bensejükben,
örökre boldogok, míg társaik nem." -

"Ez az: megfejthetetlen szó, minden üdvösség teteje,
de hogyan ismerhetem meg? fénylik-e, vagy visszfénye van?"

"Nem fénylik ott a Nap, Hold, csillagok sem,
nem vakít villám, mégúgysem a tűzláng.
Ő maga ég, az ő visszfénye minden.
Hevét a Mindenség őtőle kapja."